

DEMOKRASİ ADINA ANTİDEMOKRATİK UYGULAMALAR

Av. Özdemir ÖZOK*

Ülkemiz 22 Temmuz 2007 genel seçimleri öncesi ve sonrası ile 11. Cumhurbaşkanı seçimi süresince, hukuk, demokrasi ve parlamento tarihimize kara leke olarak, düşecek bir seri hukuk ayıbı yaşamıştır.

Öncelikle, 11. Cumhurbaşkanı'nın seçimi nedeniyle başlatılan hukuki ve siyasi tartışmalar ülke demokrasisi adına iç karartan çekişmelerle geçmiştir.

Cumhurbaşkanı seçimi gündemiyle toplanan meclisin, toplantı sayısının 367 olacağı yönündeki görüş ve düşüncelerle başlatılan tartışmalar, toplum olarak henüz yeterli tartışma ve demokratik kültüre erişemediğimizi göstermesi bakımından, son derece önemlidir. Soğukkanlılığı bir yana bırakan tartışmacılar ki, özellikli iktidar partisi yandaşları, 367 toplantı sayısını savunanları acımasızca eleştirmişler sırf iktidar partisinin Cumhurbaşkanı'nı seçmesini engellemek için böyle bir görüş ileri sürüldüğünü iddia etmişlerdir. Oysa 367 yandaşları *"...Cumhurbaşkanı gibi toplumun tüm bireylerini kucaklayacak ve devletin başına geçecek, devleti temsil edecek kişinin seçiminde Anayasa koyucu daha özel bir toplantı sayısı aramıştır. Bununla amaç seçimi yapılan kuruma duyulan saygı ve en önemlisi bu sayede tüm toplumu temsil edecek kişinin belirli bir siyasi görüşün temsilcisi değil partiler üstü bir kişiliğe sahip olması bu nedenle de uzlaşarak seçilmesinin daha uygun olacağı hukuki görüşünden..."* hareket etmişlerdir.

Bu tartışmalar Anayasa Mahkemesi'ne taşınmış ve Anayasa Mahkemesi toplantı sayısının 367 olması yönünde karar vermiştir. Bu karardan sonra iktidar partisi yetkililerinin ve özellikle Sayın Başbakan'ın yorumu karşısında, hukuk devleti anlayışı ve demokratik olgunluk bakımından ne noktada olduğumuz, çok acı bir biçimde ortaya çıkmıştır. Sayın Başbakan Anayasa Mahkemesi kararından sonra, *"Bu kararlar demokrasiye*

* Türkiye Barolar Birliği Başkanı.

kurşun sıkılmıştır” biçiminde söz ve beyanlarda bulunmuştur. Aynı şekilde, dönemin ana muhalefet partisi genel başkanının karar öncesi beyanları ve bu beyanlara Anayasa Mahkemesi Başkanı’nın verdiği yanıtlar da, hukuk devleti, yargı bağımsızlığı ve demokratik geleneklerimiz bakımından, son derece olumsuz yaklaşımlar olarak Türk hukuk tarihinin sayfalarına düşmüştür.

Her yerde, her fırsatta ifade ettiğim gibi, özgür yaşamayı ilke, demokrasiyi hedef edinmiş yurttaşlarımız, bu uygulamaları asla hak etmemektedir. Toplum önderlerinin kısır ve acımasız çekişmeleri nedeniyle yaşanan bu olumsuzlukların temel kaynağı, parti içi demokrasinin gelişmediği, lider ve onun çevresinde oluşan oligarşik parti elitlerinin, kişisel iktidarlarını korumak için liderin seslendirdiği her olumsuzluğa evet demeleridir. Lidere ve oligarşik yapıya uzak ve parti içi muhalefeteyken söylenenler, lidere yaklaşıldığı ve parti içi iktidarda söz sahibi olduğu takdirde hemen unutuluyor; demokrasinin faziletlerinden söz edilmeye, çoğunluğun oyuna saygı duyulması gerektiği seslendirilmeye başlanıyor. Oysa gerçekler acımasız yüzünü her koşulda gösteriyor. Bunu gören ve yaşayan ilkeli, dürüst, açık sözlü, demokrat politikacı tipi ise bu politik yapıda yaşama olanağı bulamıyor. Sistem kabaca bu olgular üzerinde yükseliyor. Hemen şunu itiraf etmeliyim, politikadaki bu sığlaşma sadece ülkemize has bir durum değildir. Dünyanın demokrasiyi yönetim biçimi olarak benimsemiş bütün ülkelerinde, az ya da çok, politik yaşam bu sorunları içerir. Politikacı, dünyanın her yerinde *“nalıncı keseri gibi her olayı kendisine yontar”*, yaşanan olaylardan politik rant elde etmek ister. İşte bu istemlerin karşısına, ancak ne istediğini bilen, uygar ve özgür yurttaşlardan oluşmuş bir seçmen kitlesi çıkabilir. Seçmenler, kişisel olarak oylarıyla; örgütsel olarak da, söylem ve eylemleriyle siyasal iktidarlara, hukuk ve meşru zemine çekmek için etkinlikler yaparlar. Batı demokrasileriyle, bizim demokrasi uygulamamız tam da bu noktada ayrılmaktadır. Özgür, bağımsız, güvenceli yurttaş bilinci gelişmiş olan batı demokrasilerinde, keyfi yönetime ve keyfi davranışa geçit yoktur. Antidemokratik yol ve yöntemleri seçen, ya da bu yolu izlemeye çalışan iktidar sahiplerine, hukuk içinde ve meşru zeminlerde ülkeyi dar eden dinamik, duyarlı, bilinçli, kararlı, toplumsal refleks sergileyen sivil inisiyatif, batı ülkelerinde demokrasilerin güvencesidir. Üzülerek ifade etmek isteriz ki, henüz ülkemizde bu demokratik bilinç gelişmemiş, örgütlülüğü sadece gelenekleri yaşatan, folklorik, otantik kurum ve kuruluşlar olarak benimseyen bir anlayış geliştirilmiştir. Oysa örgütlülüğün temel işlevi, çoğulcu, katılımcı ve çağdaş demokrasiyi yaşatmaktır. Bunun tek yolu da, özgür ve bağımsız

yurttaş olma bilincinden geçer. Halbuki 12 Eylül ve onun yarattığı toplumsal iklim, “*Aklı ve vicdanı hür nesiller yerine*”, itaat ve biat kültürüne uygun kaderci, teslimiyetçi akıl ve bilime değil, insanların tamamen inanç dünyasında kalması gereken “*Allah’ın ipine sarılınız*” çağrısına uygun pısırık, korkak, her öneriye açık tarikat ve cemaat tezgahından geçmiş nesiller öngörmektedir. Öncelikle bu temel tercihi ret edecek bilinçli, demokratik kültürü özümsemiş yurttaşlar yetiştirecek, çağdaş ve demokratik eğitimle işe başlamak gereklidir. Tarikat ve cemaat üyesi müsteşarların görev yaptığı bugünkü Milli Eğitim Bakanlığı’yla bu amaçlara nasıl ulaşılır? Doğrusu bu sorunun yanıtını vermek oldukça zordur. Tüm bu tespit ve değerlendirmelerimizden kurtulmak için önerimiz, “*daha çok insan hakları, daha çok demokrasi, daha çok özgürlük*” ve bütün bunların oluşturduğu eksiksiz demokrasi ve hukukun üstünlüğü ilkesine dayanan “*hukuk devleti*”dır.

Konu başlığımızı seçmemize esin kaynağı olan neden; AKP iktidarının 22 Temmuz 2007 seçimlerinden önce kendi adayının Cumhurbaşkanı seçilememesi üzerine, tamamen tepkisel ve rövanş duygularıyla Meclis çoğunluğuna dayanarak, hızlı bir biçimde ve antidemokratik şekilde, anayasa değişikliği yapmasıdır. Hiç gereği, amacı, zamanı ve yararı olmayan bu anayasa değişikliği, ülke demokrasisi bakımından büyük bir olumsuzluk içermektedir. Çünkü, siyasal, toplumsal ve demokratik yaşamımızla çok yakından ilgili olan bu değişikliklerin mutlak, ama mutlaka kamuoyunda tartışılması ve belirli bir fikir olgunluğundan sonra yasalaşması gerekirdi. Bunların hiçbirini yapılmadan, bir anlamda iktidar partisi genel başkanı ve onun çevresinde oluşan oligarşik elitin verdiği ayaküstü karar, ülkemizin sosyal, siyasal, politik ve demokratik geleceğini olumsuz bir biçimde etkileyecektir.

Demokratik eylem, söylem ve geçmişleri yanında, bu konudaki karne notları oldukça kırık olan iktidar partisi temsilcilerinin, demokrasi havarisi kesilerek “*halk oylamalarına-referandumlara alışıncuz*” söylemleriyle anayasa değişikliğini halk oyuna götürmeleri popülist politikanın tipik örneğidir. Oysa, kamuoyunda yeterince tartışılmayan, erken seçim kararının gürültüleri arasında, özensiz ve sorumsuz bir biçimde yapılan anayasa değişikliklerinin, ülke demokrasisinin başına bela olacağı bu işi bilen yansız insanların ortak kararıdır.

Bir de şu “*halkoylamasına-referanduma-plebisite alışıncuz*” söylemi, ülkemizin içinde bulunduğu, sosyal, siyasal ve demokratik yapısında oldukça hassas, özenle oluşturulacak kurallara göre yapılması gereken bir konudur. Ülkemizde ve dünyada halkoylaması/referandum her

zaman gerçek toplumsal iradenin yansıması olamamaktadır. 1804'te I. Napolyon, 1852'de III. Napolyon'un Fransız halkının milyonlarca oyuyla imparator seçildiğini; dünyayı kana bulayan en büyük faşist Hitler'in Alman halkının % 88'nin oyuyla Führer-Başbuğ seçildiğini, yine ülkemizde 12 Eylül hukukunun kaynağı olan 1982 Anayasası'nın da % 95'lerin üzerinde halkoyu ile kabul edildiğini anımsamak, konunun ciddiyeti bakımından yeterlidir kanısındayız.

Halkımızı her akla estiğinde kurlsız, koşulsuz *“halkoylamasına”* götürmek, çoğunluk iktidarının keyfi ve antidemokratik onay istemesinden başka bir şey olmayacaktır.

Kaldı ki yapılan bu oylama hukuka aykırıdır. Çünkü Anayasa'da, halk oylamasına sunulmuş bir metinde değişiklik yapılmasına olanak verecek hiçbir hüküm yoktur. Anayasamızın izin verdiği tek yol, oylanacak metnin bütünüyle yürürlükten kaldırılmasıdır. Oysa TBMM, Anayasa'ya aykırı bir biçimde, halk oylamasından beş gün önce kabul ettiği yeni bir anayasa değişikliğiyle, halk oylamasına sunulacak metni değiştirmiştir. Anayasa'nın 6. maddesine göre hiçbir organ, kaynağını anayasadan almayan bir devlet yetkisi kullanamaz. Kuşkusuz bu hüküm öncelikle Türkiye Büyük Millet Meclisi'ni bağlar. Yine, Anayasa'nın, ne Anayasa değişikliklerini düzenleyen 175. maddesinde ne de başka bir herhangi maddesinde, Türkiye Büyük Millet Meclisi'ne bir metni halkoylamasına sunma yetkisi verilmiştir. Bu yetki yalnızca Cumhurbaşkanı'na aittir. Bu iki temel anayasaya aykırılık ilkesi nedeniyle yapılan işlemler, hukuken yok hükmündedir.

Bu oylama, hukuka ve demokratik geleneklere aykırıdır; halkın onayına sunulan Anayasa değişikliği, hem Türkiye'nin bütün demokrasi geleneğini çiğneyen yepyeni bir Cumhurbaşkanı seçim yöntemi getirmekte, hem de üstelik bunu anti demokratik bir biçimde düzenlemekte ve yürütmektedir.

Bu yazıyı yazdığım sırada belli olan halkoylaması sonuçlarına göre, yaklaşık % 67.5 katılım söz konusudur. Katılanların % 69'u evet, % 31 hayır oyu kullanmışlardır. Tarihe not düşmesi için oynanan bu demokrasi oyununu ayrıntılarıyla anlatma gereksinimi duydum. Demokrasi-miz, hukukumuz ve yargımız adına hiçbir biçimde katılmadığımız bu anti demokratik uygulamaları, sayın meslektaşlarımızla paylaşmak istedim.

Saygılarımla.